

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการวินิจฉัยของพยาบาลหัวหน้าตึก โรงพยาบาลศูนย์
กระทรวงสาธารณสุข ตามการประเมินตนเองและประเมินโดยผู้บังคับบัญชา ผู้วิจัยได้
ดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. เป็นพยาบาลหัวหน้าตึก จำนวนทั้งหมดประมาณ 148 คน

พยาบาลหัวหน้าตึกเป็นผู้มีคุณสมบัติดังนี้

1.1 เป็นพยาบาลหัวหน้าตึกในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
ทั้งหมด 15 แห่ง คือ

ภาคเหนือ

1. โรงพยาบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง
2. โรงพยาบาลพชรอินราช จังหวัดพิจิตร
3. โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. โรงพยาบาลอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
2. โรงพยาบาลขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
3. โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
4. โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ภาคกลาง

1. โรงพยาบาลสระบุรี จังหวัดสระบุรี
2. โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี
3. โรงพยาบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี

ภาคใต้

1. โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. โรงพยาบาลทาคิใหญ่ จังหวัดสงขลา
4. โรงพยาบาลยะลา จังหวัดยะลา

1.2 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งพยาบาลหัวหน้าตึกอย่างน้อย 1 ปี

2. พยาบาลประจำการ จำนวนทั้งหมดประมาณ 340 คน
 พยาบาลประจำการเป็นผู้มีคุณสมบัติดังนี้

2.1 เป็นพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวง

สาธารณสุข ทั้งหมด 15 แห่ง

2.2 เป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำงานพยาบาลวิชาชีพอย่างน้อย 1 ปี

2.3 เป็นผู้ได้บังคับบัญชาของพยาบาลหัวหน้าตึกที่ได้รับการคัดเลือก

เป็นตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยกำหนดขนาดและทำการคัดเลือกตัวอย่างประชากรตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดตัวอย่างประชากรโดยใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และ มอร์แกน
 (Krejcie and Morgan 1970 :608) ได้ตัวอย่างประชากรดังนี้

พยาบาลหัวหน้าตึก จำนวน 139 คน

พยาบาลประจำการ จำนวน 312 คน

2. ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรในโรงพยาบาลศูนย์ได้จำนวนตามที่กำหนด

โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบประเมินประสิทธิภาพการนิเทศงานการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าตึก แบบประเมินแบ่งออกเป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบประเมินประสิทธิภาพการนิเทศที่ประเมินจากพยาบาลหัวหน้าตึก

ชุดที่ 2 แบบประเมินประสิทธิภาพการนิเทศที่ประเมินจากพยาบาลประจำการ

แบบประเมินประสิทธิภาพทั้ง 2 ชุดนี้ มีข้อความเหมือนกันแต่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงคำพูดให้เหมาะสมกับผู้ตอบ แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิกการศึกษา เมื่อเริ่มปฏิบัติงาน วุฒิกการศึกษาในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในตำแหน่ง แผนกที่ปฏิบัติงาน และภาคที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อความประเมินประสิทธิภาพการนิเทศการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าตึกทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเยี่ยมตรวจ ด้านการประชุมปรึกษาทางการพยาบาล และด้านการสอนและให้คำแนะนำ แบบประเมินส่วนนี้ข้อความทั้งหมด 46 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการเยี่ยมตรวจ	จำนวน	19	ข้อ
ด้านการประชุมปรึกษาทางการพยาบาล	จำนวน	7	ข้อ
ด้านการสอนและให้คำแนะนำ	จำนวน	20	ข้อ

ลักษณะของข้อความ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าในแง่ที่ว่าผู้ตอบประเมินว่ามีประสิทธิภาพดีมากน้อยเพียงใด โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ดีมาก	5	คะแนน
ดี	4	คะแนน
พอใช้	3	คะแนน
พอใช้	2	คะแนน
ไม่พอใช้	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอุปสรรคในการนิเทศการพยาบาลของพยาบาล
หัวหน้าตึก และพยาบาลประจำการ เลือกตอบมีจำนวน 5 ข้อ และเปิดโอกาสให้เพิ่มเติมได้

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือมีดังนี้

1. ศึกษาขอบเขตความรับผิดชอบของพยาบาลหัวหน้าตึก การนิเทศงานการ
พยาบาลของพยาบาลหัวหน้าตึกจากหนังสือ บทความ วารสาร และงานวิจัยทั้งในและ
ต่างประเทศ
2. สังเกตการนิเทศงานการพยาบาลหัวหน้าตึกบนหอผู้ป่วยในแผนกอายุรกรรม
ศัลยกรรม สูติรีเวชกรรม หู คอ จมูก และหอผู้ป่วยพิเศษ โดยทำการสังเกตแผนก
ละ 2 วัน ๆ ละ 8 ชั่วโมง ตั้งแต่ 8.30 - 16.30 น. จากนั้นบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้
และวิเคราะห์พฤติกรรมตามตารางบันทึกเป็นดังนี้

พฤติกรรมของพยาบาลหัวหน้าตึก	บันทึกของผู้สังเกต	สมรรถภาพ

3. ขอความร่วมมือให้หัวหน้าตึกในแผนกดังกล่าวบันทึกพฤติกรรมในการนิเทศ
ผู้บังคับบัญชาใน 1 วัน (หัวหน้าตึกใดที่เทคนิคในเรื่องใดบาง)

4. ทำข้อมูลข้อ 1 ถึงข้อ 3 มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน
ประสิทธิภาพการนิเทศ

5. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบประเมินเสร็จแล้วก็นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญในกรณี การพยาบาล มีผลงานเป็นที่ยอมรับจำนวน 7 ท่าน ช่วยพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมีอิสระในการใช้วิจารณญาณของตนเอง เพื่อพิจารณาข้อความถามดังกล่าว หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเสร็จแล้ว นำผลที่ได้มาพิจารณาร่วมกับ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยอีกครั้ง และปรับปรุงข้อความ แบบประเมินที่ปรับปรุงแล้วถือว่า มีความตรงตามเนื้อหา

เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการ เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้หรือทักษะ ซึ่งได้มาจากการฝึกฝนทางวิชาชีพ หรือประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในสถานการณืการพยาบาล
2. ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ได้แสดงออกถึงประสิทธิภาพและความสามารถในการ เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ปรากฏในสถานการณืการนืเทศจนเป็นที่ยอมรับในวงการที่ผู้ทรงคุณวุฒิปฏิบัติงานอยู่ เช่น การเขียนผลงานทางวิชาการ การค้นคว้าวิจัยสถานการณืการพยาบาล โดยเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ ต่อไปนี้

ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1 ท่าน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	1 ท่าน
ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	1 ท่าน
กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข	1 ท่าน
แผนกการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช	1 ท่าน
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชวิถี	1 ท่าน
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก	1 ท่าน

6. การทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินประสิทธิภาพการนืเทศที่หาความตรงตามเนื้อหาแล้วไปใช้กับตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษาคือ เป็นพยาบาลหัวหน้ากักของพยาบาลประจำการในแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม สูตินรีเวชกรรม กุมารเวชกรรม หู ทา คอ จมูก และหอยู่วัยพิเศษ โรงพยาบาลราชวิถี และ โรงพยาบาลเด็ก จำนวน

กลุ่มละ 6 คน ทุกคนอ่านข้อความเข้าใจและตอบแบบประเมินทุกข้อ นำมาหาความเที่ยงของแบบประเมินด้วยวิธีของครอนบาช (Cronbach) ที่เรียกว่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ได้ค่าความเที่ยงของแบบประเมิน 0.97 แสดงว่าแบบประเมินมีความเที่ยงสูงมากพอที่จะนำไปใช้สำหรับการวิจัยต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินไปมอบให้ฝ่ายการพยาบาล พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบประเมินด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลส่งแบบประเมินกลับคืนมาให้ผู้วิจัย ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคใต้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในการแจกแบบประเมินให้แก่ตัวอย่างประชากรที่เลือกได้ และรวบรวมส่งคืนผู้วิจัยภายในเวลา 3 สัปดาห์ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 10 สัปดาห์ จำนวนแบบประเมินที่ส่งออกไปทั้งหมด 457 ชุด ได้รับกลับคืน 411 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.13 เป็นแบบประเมินสำหรับพยาบาลหัวหน้าตึก 139 ชุด ได้รับกลับคืน 129 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.80 เป็นแบบประเมินที่สมบูรณ์ทุกชุด และเป็นแบบประเมินสำหรับพยาบาลประจำการ 312 ชุด ได้รับกลับคืน 282 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.38 เป็นแบบประเมินที่ตอบไม่สมบูรณ์ 4 ชุด คงเหลือแบบประเมินที่สมบูรณ์ 278 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS - X (Statistic Package for Social Science) ที่ศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน คำนวณเป็นค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการนิเทศของพยาบาลหัวหน้าตึกตามการประเมินจากตนเอง และประเมินโดยผู้บังคับบัญชา

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการนิเทศของพยาบาลหัวหน้าตึกตามการประเมินของพยาบาลหัวหน้าตึกที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน
4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการนิเทศของพยาบาลหัวหน้าตึกตามการประเมินของพยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคของการนิเทศของพยาบาลหัวหน้าตึกตามการรายงานของพยาบาลหัวหน้าตึกและพยาบาลประจำการ เสนอเป็นตารางรายละเอียด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. หาค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนจากการประเมินแต่ละข้อในแต่ละคำถามโดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูต 2525 : 80)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

$$\bar{X} = \text{ค่ามัธยฐานเลขคณิต}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$n = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}$$

2. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการประเมินแต่ละข้อในแต่ละคำถามโดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูต 2525 : 81)

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

$$S. D. = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของค่าคะแนนทั้งหมด}$$

$$\bar{X} = \text{ค่ามัธยฐานเลขคณิต}$$

$$n = \text{จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง}$$

3. เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพการนิเทศของหัวหน้าศึกษาคำถามการประเมินของตนเอง และประเมินโดยผู้ใ้บังคับบัญชา โดยการทดสอบค่าที (t - test)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพการนิเทศของพยาบาลหัวหน้าศึกษาคำถามการประเมินของพยาบาลหัวหน้าศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยการทดสอบค่าที (t - test)

5. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยของประสิทธิภาพการนิเทศของพยาบาลหัวหน้าศึกษาคำถามการประเมิน โดยผู้ใ้บังคับบัญชาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยการทดสอบค่าที (t - test)

สูตร t - test ที่ใช้คือ (บุญธรรม กิจปริศนาวิสุทธิ์ : 246)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{S_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$S_p^2 = \text{ความแปรปรวนซึ่งจะได้จากสูตร}$$

$$= \frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{(n_1 + n_2) - 2}$$

$$\bar{X}_1 = \text{ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1}$$

$$\bar{X}_2 = \text{ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2}$$

$$S_1^2 = \text{ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1}$$

$$S_2^2 = \text{ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2}$$

$$n_1 = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1}$$

$$n_2 = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 2}$$